

CENTRUM IKO JAARVERSLAG 2023

Centrum Internationale
Kinderontvoering

VOORWOORD

Geachte lezer,

Voor u ligt het jaarverslag van 2023, waarin het Centrum Internationale Kinderontvoering (Centrum IKO) verantwoording aflegt over het afgelopen jaar.

Wij zijn verheugd u te kunnen meedelen dat het aantal kinderen dat is betrokken bij een internationale kinderontvoering gedaald is van 292 in 2022 naar 260 in 2023. Dit is positief nieuws, gezien elke kinderontvoering een traumatische gebeurtenis is voor een kind. Het voorkomen van een internationale kinderontvoering is van onschatbare waarde.

Een opvallende trend is dat, voor het vierde jaar op rij, steeds meer ouders en professionals de weg naar het Centrum IKO weten te vinden. Het aantal contacten is in 2023 met 8% gestegen ten opzichte van 2022.

In 2023 zagen wij ook een toename van het aantal preventiezaken (stijging van 4,15% ten opzichte van 2022), het aantal zaken betreffende toestemming vertrek (stijging van 41% ten opzichte van 2022), het aantal internationale omgangszaken (stijging van 52,5% ten opzichte van 2022) en een sterke toename van het aantal preventieve crossborder mediations (stijging van 70% ten opzichte van 2022).

Wij zijn blij dat ouders het Centrum IKO benaderen nog voor een daadwerkelijke kinderontvoering heeft plaatsgevonden. Wij zijn voorzichtig optimistisch dat de enorme inzet op preventie en voorlichting mede heeft geleid tot een daling van het aantal internationale kinderontvoeringen. Wij hopen dat deze daling zich in de komende jaren zal voortzetten.

Met de stijging van het aantal contacten en zaken in 2023 steeg ook de werkdruk bij de medewerkers. Een verouderd registratiesysteem hielp daarbij niet mee en na ruim een jaar voorbereiding zijn wij eind 2023 begonnen met een nieuw registratiesysteem. Het doel van dit nieuwe registratiesysteem is het sneller én efficiënter registreren van contacten.

Het nieuwe registratiesysteem heeft geleid tot een nieuwe onderverdeling van eerste- en tweedelijnszaken. In 2023 hebben wij voor het laatst met de oorspronkelijke onderverdeling eerste- en tweedelijnszaken gewerkt. In het jaarverslag van 2024 zullen wij de wijzigingen in de cijfers nader toelichten.

In 2023 hebben wij ons niet alleen bezig gehouden met advisering aan en begeleiding van ouders en professionals en het coördineren en organiseren van crossborder mediations. Door onze deelname aan de 'SIS-werkgroep' en 'werkgroep toestemmingsformulier', het organiseren van de IKO-lezing in samenwerking met het Ministerie van Justitie en Veiligheid, het 'Preventie Project Veilig Thuis' en de organisatie van twee advocaten- en twee mediatorsbijeenkomsten heeft het Centrum IKO in 2023 opnieuw bijgedragen aan deskundigheidsbevordering en voorlichting op het gebied van internationale kinderontvoering. Verderop in het verslag leest u hier meer over en krijgt u door middel van foto's een impressie.

Internationale kinderontvoeringszaken zijn juridisch complex en emotioneel zwaar. Het oplossen, dan wel voorkomen van internationale kinderontvoeringen kan niet zonder een goede samenwerking met onze ketenpartners: de Centrale autoriteit Internationale Kinderaangelegenheden, het Ministerie van Justitie en Veiligheid, het Bureau Liaisonrechter Internationale Kinderbescherming (BLIK), de rechtbank en het hof Den Haag, het Ministerie van Buitenlandse Zaken, de Koninklijke Marechaussee (KMar), de bijzondere curatoren, de Raad voor de Kinderbescherming, het Landelijk Expertisecentrum Persoonsvermissingen (LOEP), de Nationale Politie, het Openbaar Ministerie en de Vereniging van Internationale Kinderontvoeringsadvocaten (Dutch Association of International Child Abduction Lawyers, D.I.A.L.)

Wij zijn het Ministerie van Justitie en Veiligheid niet alleen dankbaar voor de structurele financiële steun, maar ook zeer erkentelijk voor de instelling van een bijzondere leerstoel internationale kinderontvoering. Deze bijzondere leerstoel, de eerste in Europa, werd aangekondigd tijdens de IKO-Lezing op 11 december 2023 door de demissionair minister voor Rechtsbescherming, Franc Weerwind. De eerste gesprekken en voorbereidende werkzaamheden met vier universiteiten en het Ministerie van Justitie en Veiligheid hebben reeds plaatsgevonden.

Ik hoop dat dit jaarverslag u een goed beeld geeft van het werk dat de toegewijde medewerkers van het Centrum IKO en het Mediation Bureau afgelopen jaar hebben verricht.

mr. Coşkun Çörüz,

Directeur Centrum Internationale Kinderontvoering

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	2
CLIËNTEN EN ZAKEN CENTRUM IKO	5
1. Algemene uitleg	5
2. Totaal aantal zaken en contacten	7
3. Preventiezaken	9
4. Toestemming vertrekzaken.....	11
5. Kinderontvoeringszaken	13
6. Internationale omgangszaken.....	16
7. Totaaloverzicht eerstelijns- en tweedelijnszaken.....	18
MEDIATION	19
DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING.....	23
ALGEMENE VOORLICHTING.....	25
1. Werkbezoeken aan het Centrum IKO en het Mediation Bureau	25
2. Trainingen/ lezingen gegeven in het kader van preventie	26
3. Scholing van Internationale Kinderontvoerings-advocaten.....	27
4. IKO-lezing.....	27
5. Bijzondere Leerstoel.....	28
6. Preventie Project Veilig Thuis	28
7. SIS -werkgroep (Schengen Information Center)	29
8. Voor het grote publiek.....	29

CLIËNTEN EN ZAKEN CENTRUM IKO

1. Algemene uitleg

Centrum IKO heeft verschillende soorten cliënten:

Ouders: Ouders vormen het merendeel van de contacten. Ze nemen contact op voor verschillende zaken, variërend van vragen over reisdocumenten voor het reizen met een minderjarige tot complexe kwesties zoals het al dan niet verlenen van toestemming voor vakanties, dreigende internationale kinderontvoeringen, internationale omgangsregelingen en aanverwante problematiek zoals vertrek of verhuizing naar het buitenland. Zowel een (dreigende) ontvoerende ouder als een (dreigende) achterblijvende ouder kunnen met Centrum IKO contact opnemen.

Professionals: Hierbij gaat het om professionals die te maken krijgen met dergelijke als hiervoor omschreven situaties en die meer informatie willen op dit rechtsgebied.

De professionals betreffen medewerkers van Jeugdzorg/bescherming, de politie, de KMar, de IND, advocaten, Vluchtelingenwerk of onderwijsprofessionals.

Familieleden en vrienden/buren: Familieleden of vrienden/buren van ouders nemen contact op met het Centrum IKO als ze bezorgd zijn of om hulp te bieden als een ouder de Nederlandse of Engelse taal niet beheerst. Uitgangspunt is dat Centrum IKO dan kort advies geeft maar vervolgens graag met ouders zelf contact wil hebben om het juiste maatwerk te kunnen bieden.

Centrum IKO heeft zowel telefonisch als via e-mail contact met ouders en professionals. Ouders komen niet bij het Centrum IKO op kantoor.

Zoals voorgaande jaren, hanteerde het Centrum IKO in 2023 de volgende onderverdeling in zaken:

Eerstelijnszaken: deze zaken betreffen vragen van ouders over reisdocumenten of vragen omtrent het toestemming geven voor het reizen met een minderjarige. Zaken waarin een familielid, vrienden, professionals/instanties met Centrum IKO contact opnemen worden in eerste instantie ook als eerstelijnszaak geregistreerd.

Tweedelijnszaken: met deze zaken worden bedoeld alle zaken waarin ouders in verband met complexere situaties contact opnemen, zoals (dreigende) kinderontvoering, weigeren van toestemming voor vakantie, een internationale verhuizing/vertrek of internationale omgangsregelingen en aanverwante problematiek.

De eerstelijns- en tweedelijnszaken worden per gebied intern onderverdeeld in **subcategorieën** zoals internationale omgangsregelingen, preventiezaken, toestemming vakantie en kinderontvoeringszaken. In paragraaf 1.7 staan deze genoemd.

Vanaf 1 januari 2024 wordt een nieuwe onderverdeling tussen eerste- en tweedelijnszaken gehanteerd, als gevolg van een nieuw registratiesysteem. Het oude registratiesysteem was verouderd en te omslachtig in gebruik geworden.

Bij de inrichting van het nieuwe registratiesysteem hebben de juristen de wens geuit om de onderverdeling tussen eerste- en tweedelijnszaken anders in te richten, met als doel een betere weergave van de tijdsinvestering, aandacht en complexiteit van de zaken waaraan de juridisch medewerkers werken.

De nieuwe onderverdeling vanaf 1 januari 2024 is als volgt:

Eerstelijnszaken: deze zaken betreffen vragen over reisdocumenten of het geven van toestemming voor het reizen met een minderjarige.

Zaken waarin familieleden, vrienden, professionals of instanties contact opnemen met Centrum IKO worden niet langer automatisch als eerstelijnszaak geregistreerd. Zodra een zaak complexer en juridisch van aard wordt, ongeacht wie contact opneemt met het Centrum IKO, wordt de zaak beschouwd als een **tweedelijnszaak**.

Met **tweedelijnszaken** worden bedoeld alle zaken waarin ouders, familieleden, vrienden, professionals of instanties contact opnemen met het Centrum IKO vanwege complexere situaties, zoals (dreigende) internationale kinderontvoering, weigeren van toestemming voor vakantie, internationale verhuizing/vertrek of internationale omgangsregelingen en gerelateerde problematiek.

Deze nieuwe onderverdeling zal impact hebben op de verslaggeving van het jaar 2024. Mogelijk leidt dit tot minder eerstelijnscontactmomenten en een toename van tweedelijnscontactmomenten. Meer informatie hierover zal beschikbaar zijn in het jaarverslag over 2024.

2. Totaal aantal zaken en contacten

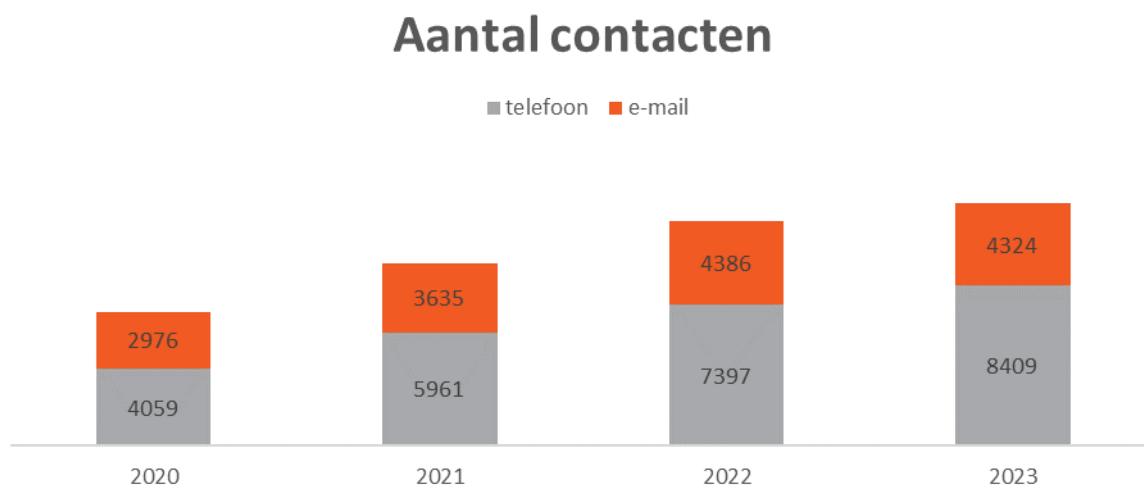
In 2023 zijn er in totaal **6.683 zaken**. Dit betekent **een stijging van 8,43%** ten opzichte van het jaar 2022.

Binnen deze zaken waren er 5987 eerstelijnszaken. Dat zijn 454 (+ 8,2 %) eerstelijnszaken meer dan in 2022. In 2023 zijn er 696 tweedelijnszaken geopend. Dat zijn er 66 (+ 10,5%) meer dan in 2022.

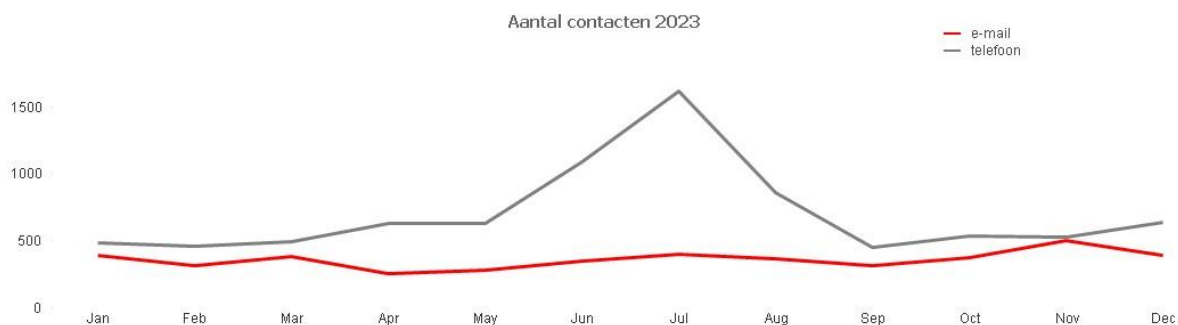
Van deze 696 zaken werden er 531 zaken weer in hetzelfde jaar gesloten, omdat de situatie was opgelost, de ouder voldoende geïnformeerd was of niet meer bereikbaar was. Het Centrum IKO heeft momenteel nog 15 tweedelijnszaken uit de jaren voor 2023 in behandeling, waarbij het gaat om ouders met langdurige problematiek. Daarnaast zijn er 165 zaken uit 2023 doorgeschoven naar 2024 voor verdere behandeling.

In 2022 is het aantal contacten met ouders en andere individuen die advies zoeken bij het Centrum IKO met 22,8% gestegen ten opzichte van 2021. Deze stijging heeft zich in 2023 voortgezet. In 2023 waren er **12.733 contacten**. Dit is een toename van 950 (+ 8%) contacten ten opzichte van 2022.

Van de totaal 12.733 contacten waren er 8.409 telefonische contacten en 4.324 email-contacten. Van 8.409 telefonische contacten waren 6.788 contacten met ouders en 484 met familieleden. Van de 4.324 e-mails waren 3.773 mailcontacten met ouders en 137 met familieleden. De overige email- en telefooncontacten waren met professionals, instanties en andere betrokkenen.

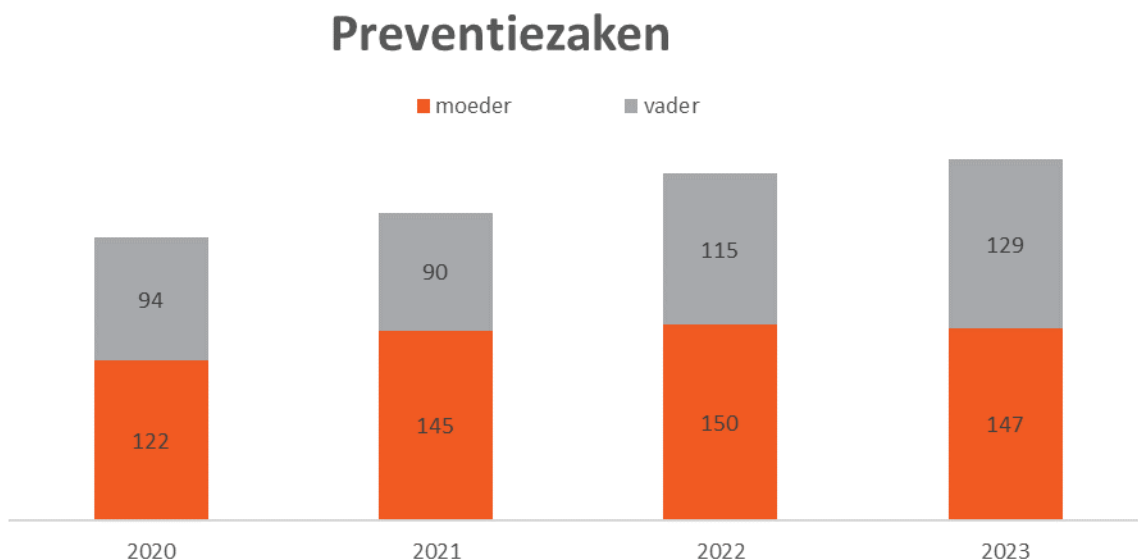

3. Preventiezaken

Voor een mogelijke internationale kinderontvoering plaatsvindt, is er vaak een periode van spanning en dreiging in het gezin, waar ouders het niet met elkaar eens zijn en er samen niet uitkomen. Gedurende deze fase, waarin ouders een dreiging van een mogelijke kinderontvoering voelen en angstig zijn, nemen velen contact op met het Centrum IKO. Het Centrum IKO voert preventiegesprekken met ouders om te evalueren welke stappen genomen kunnen worden om kinderontvoering te voorkomen, hoe ouders op een constructieve manier met elkaar kunnen communiceren, en hoe ze zich kunnen beschermen tegen kinderontvoering. Het doel is om de veiligheid en het geluk van de kinderen te waarborgen.

In 2023 heeft het Centrum IKO opnieuw een stijging gezien in het aantal tweedelijns preventiezaken. In totaal zijn er **276 tweedelijns preventiezaken** geweest, vergeleken met 265 in 2022, wat neerkomt op **een stijging van 4,15%**. Deze zaken betroffen in totaal 422 kinderen, wat 40 kinderen meer is dan in 2022. Dit komt overeen met een stijging van 10,4%.

Opmerkelijk is dat, van de 276 zaken waarin preventieadvies is gegeven, slechts één zaak tot dusver bij het Centrum IKO is teruggekomen als een daadwerkelijke internationale kinderontvoering. Dit zou de effectiviteit van de preventiegesprekken in het voorkomen van kinderontvoeringen kunnen betekenen.

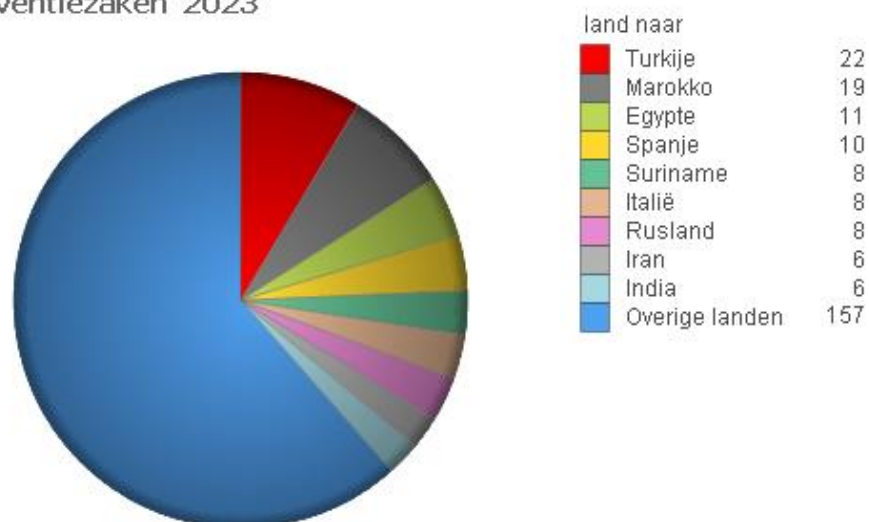

Hierboven is te lezen dat in 147 zaken de moeder werd aangemerkt als potentieel ontvoerende ouder door de andere ouder. In 129 zaken werd de vader aangemerkt als potentieel ontvoerende ouder door de andere ouder.

In het volgende figuur is aangegeven naar welke landen in 2023 vanuit Nederland de meeste dreiging tot een internationale kinderontvoering werd ervaren. Net zoals in 2022 staan Turkije en Marokko bovenaan. Italië, Iran Rusland, Suriname en India zijn nieuw in dit rijtje.

Landen waarnaar vanuit Nederland dreiging tot internationale kinderontvoering werd ervaren

Aantal preventiezaken 2023

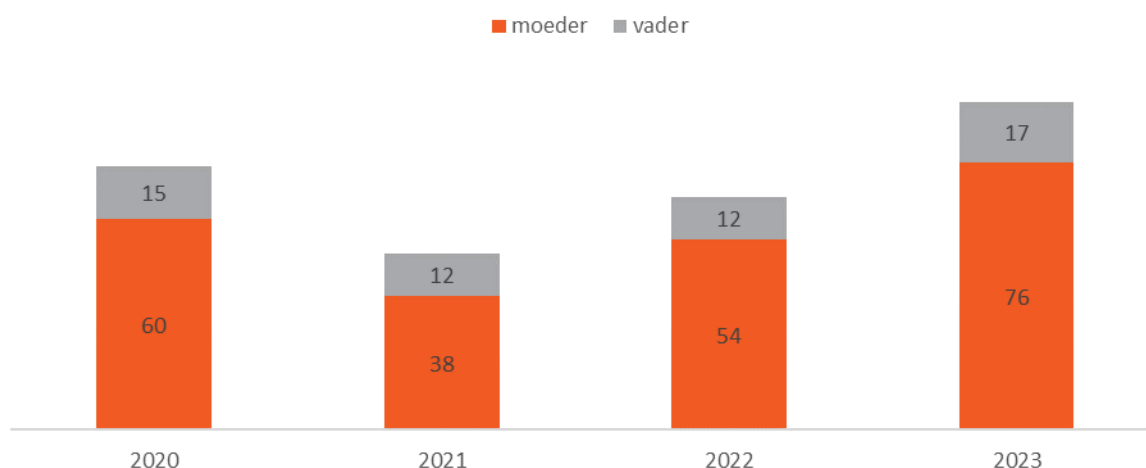
4. Toestemming vertrekzaken

Ouders kunnen bij het Centrum IKO advies verkrijgen wanneer zij van plan zijn om met hun minderjarige kinderen naar het buitenland te verhuizen. Het is van cruciaal belang dat ouders, om te voorkomen dat ze zich schuldig maken aan internationale kinderontvoering, handelen op basis van de juiste informatie en goed advies.

In het jaar 2023 waren er **93 tweedelijnszaken betreffende toestemming voor vertrek**. Dit betekent **een stijging van 41%**, vergeleken met 2022, met 27 zaken meer. In totaal waren hierbij 126 kinderen betrokken, terwijl dat aantal in 2022 op 92 lag. Dit is een toename van 37% in het aantal betrokken kinderen.

In 76 zaken wilde de moeder in een ander land gaan wonen met het kind. In 17 gevallen wilde de vader in een ander land gaan wonen met het kind.

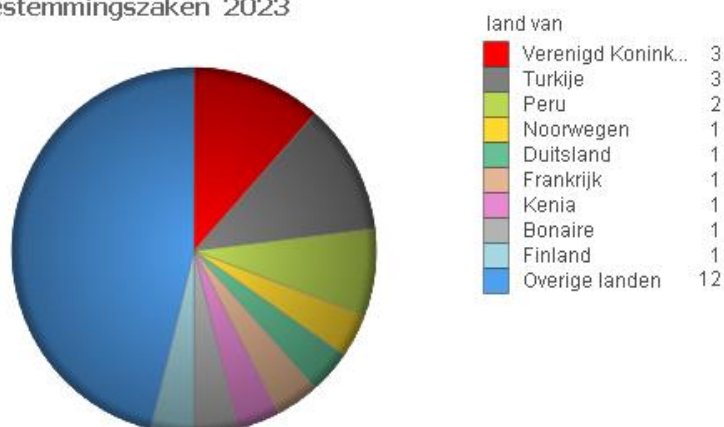
Toestemming vertrekzaken

In de figuren hierna staan de landen vanwaar men in 2023 naar Nederland wenste te verhuizen en waar men vanuit Nederland naartoe wenste te verhuizen.

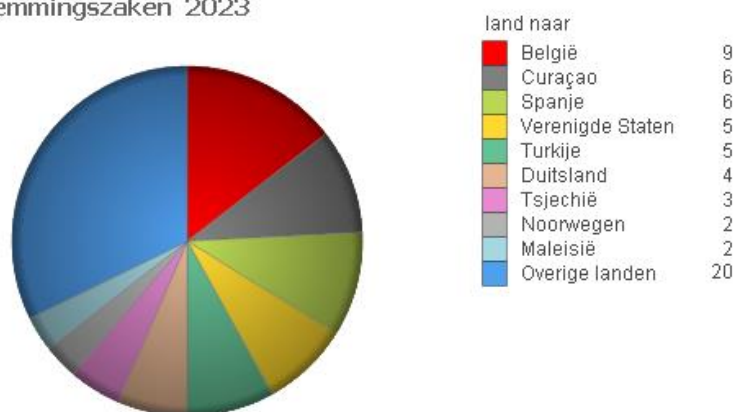
Landen vanwaar men wenst te verhuizen naar Nederland

Aantal toestemmingszaken 2023

Landen waarnaar men wenst te verhuizen vanuit Nederland

Aantal toestemmingszaken 2023

5. Kinderontvoeringszaken

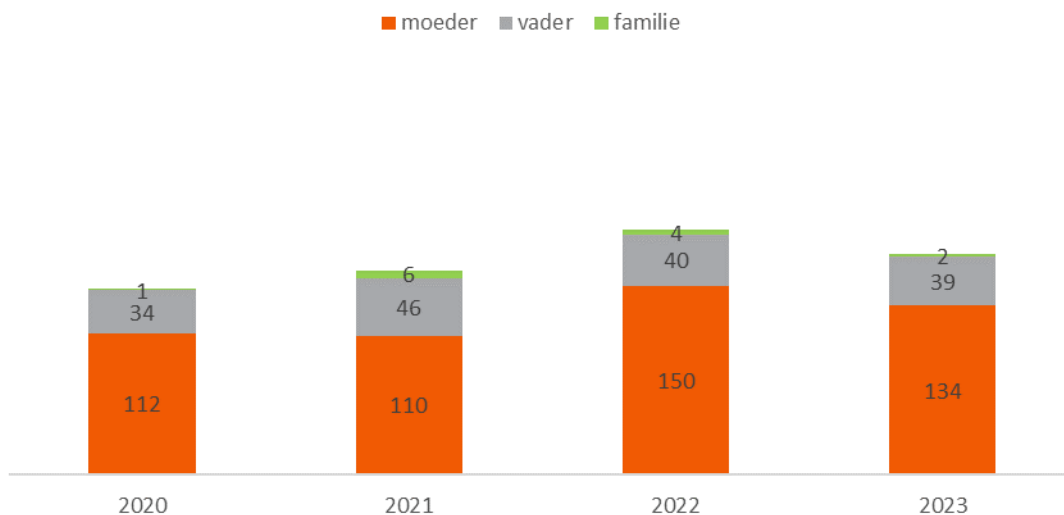
In 2023 zijn er **260 kinderen** gemeld als ontvoerd. Dat is **een daling van 11%** ten opzichte van 2022. Het aantal aangemelde internationale kinderontvoeringszaken (IKO-zaken) bij het Centrum IKO bedroeg in 2023 175 (waarvan 173 door ouders en 2 door familieleden), in vergelijking met 192 aangemelde internationale kinderontvoeringszaken in 2022.

De afname in 2023 van het aantal bij het Centrum IKO bekende internationale kinderontvoeringen zou mogelijk verklaard kunnen worden door een toename van preventiezaken (stijging van 4,15% ten opzichte van 2022), toestemming vertrekzaken (stijging van 41% ten opzichte van 2022), internationale omgangszaken (stijging van 52,5% ten opzichte van 2022) en het groeiende aantal crossborder mediations (stijging van 70% ten opzichte van 2022) in de fase waarin nog geen kinderontvoering heeft plaatsgevonden.

Het Centrum IKO wordt steeds beter vindbaar voor ouders, zoals blijkt uit de stijging van het aantal contacten (toename van 8%).

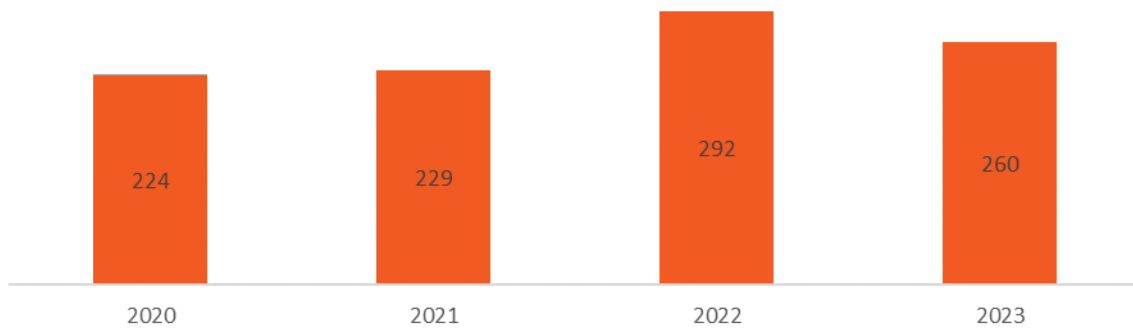
Tot slot constateert het Centrum IKO dat het aantal zaken met 8,43% is gestegen ten opzichte van 2022, terwijl het aantal betrokken kinderen bij internationale kinderontvoering met 11% is gedaald.

Internationale kinderontvoeringszaken

Uit bovenstaande figuur blijkt dat in 77% van de zaken de moeder de ontvoerende ouder was en in 22% was de vader de ontvoerende ouder. In 1% van de zaken was een familielid de ontvoerende persoon.

Aantal betrokken kinderen

De leeftijdsverdeling van de betrokken kinderen in 2023 was als volgt:

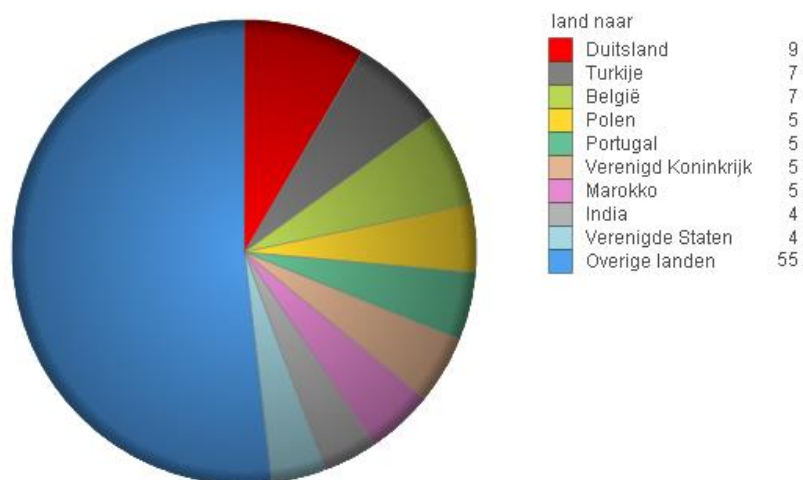
- 124 kinderen van 5 jaar of jonger;
- 97 kinderen van 6 jaar tot en met 12 jaar;
- 19 kinderen van 13 jaar tot en met 15 jaar;
- 6 kinderen van 16 jaar tot en met 17 jaar;
- 14 kinderen waarbij niet door de ouders is verteld welke leeftijd het kind heeft.

Het betrof 124 ontvoeringen naar een Verdragsland en 51 ontvoeringen naar een niet-Verdragsland.

In de figuren hieronder wordt aangegeven naar welke landen de kinderen vanuit Nederland het meest ontvoerd werden en vanuit welke landen de kinderen naar Nederland ontvoerd werden. Het is opvallend dat Egypte op plek 3 staat bij de landen waarnaar de meeste dreiging werd ervaren, maar niet voorkomt in de landen waarnaar de meeste kinderen werden ontvoerd.

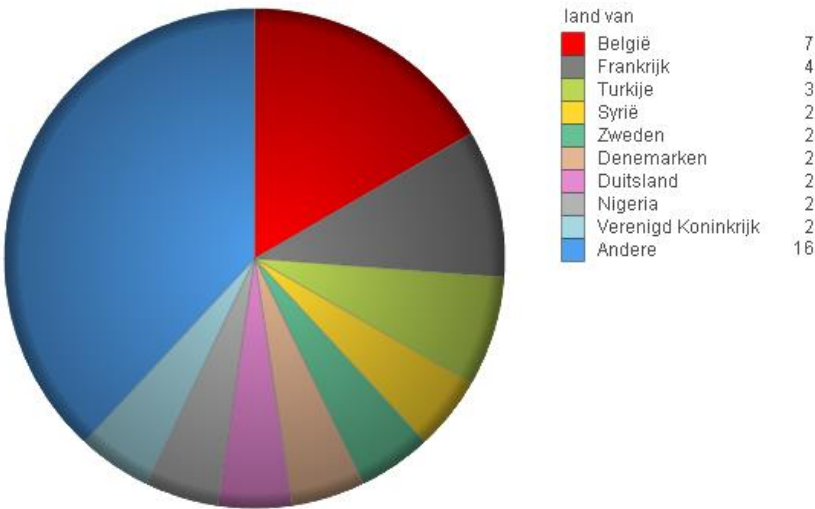
Landen waarnaar kinderen werden ontvoerd vanuit Nederland

Aantal kindontvoeringen naar het buitenland 2023

Landen waar vanuit kinderen werden ontvoerd naar Nederland

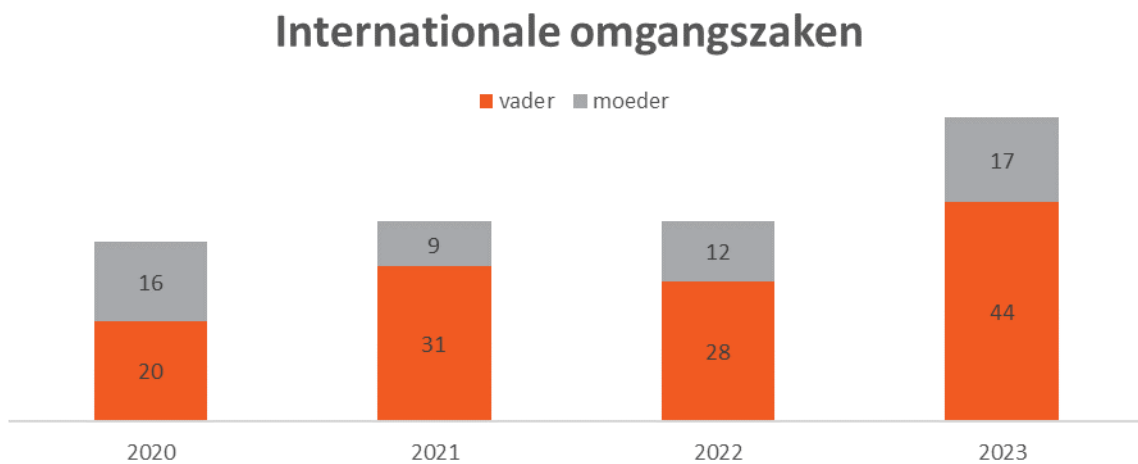
Aantal kindontvoeringen naar Nederland 2023

6. Internationale omgangszaken

Na een internationale verhuizing moeten de ouders, die beiden in een ander land wonen, goede afspraken maken over de omgang en het contact met hun kind(eren). Het Centrum IKO denkt hierin mee met ouders en geeft advies.

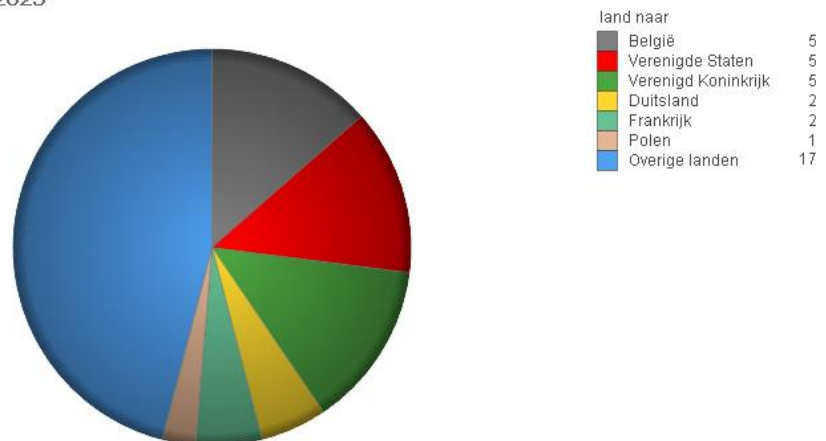
Er waren in 2023 in totaal **61 internationale omgangszaken**. Dit is **een stijging van 52.5 %** ten opzichte van 2022. In 44 van deze zaken hebben vaders advies gezocht, terwijl in 17 zaken moeders advies hebben ingewonnen.

In de figuren hierna zijn de landen te zien waar de ouder woont die omgang wenst met een kind dat in Nederland woont en de landen waar het kind woont met wie de in Nederland wonende ouder omgang wenst.

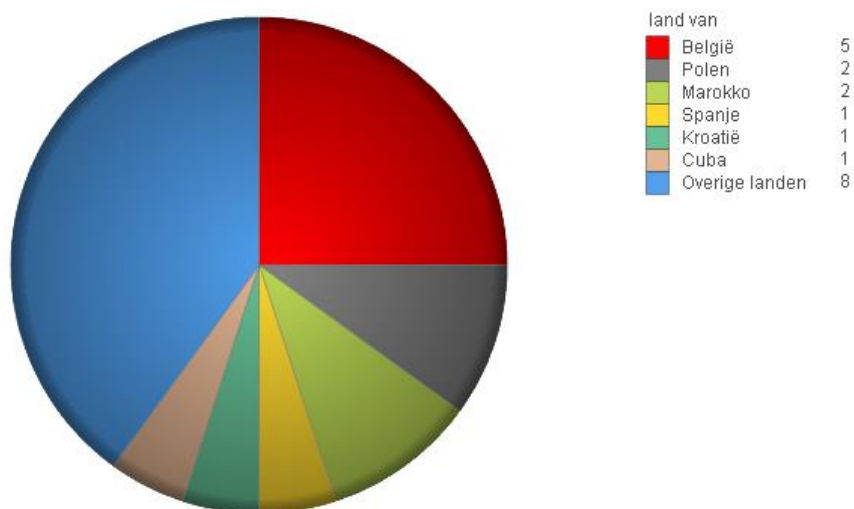
Landen waar de verzoekende ouder woont die omgang wenst met een kind dat in Nederland woont

Aantal internationale omgangszaken 2023

Landen waar het kind woont met wie de in Nederland wonende verzoekende ouder omgang wenst

Aantal internationale omgangszaken 2023

7. Totaaloverzicht eerstelijns- en tweedelijnszaken

Hieronder staat een totaaloverzicht van de 5987 eerstelijnszaken die het Centrum IKO in 2023 heeft geopend. Tevens een totaaloverzicht van de 696 tweedelijnszaken die het Centrum IKO in 2023 heeft geopend. In de 696 tweedelijnszaken waren 1022 kinderen betrokken.

Eerstelijnszaken

Soort zaak	Aantal 2022	Aantal 2023
	5533	5987
Internationale kinderontvoering	121	132
Binnenlandse ontvoering/omgang	5	4
Ontvoering binnen Koninkrijk		1
Ontvoering door familie	4	3
Preventie	107	116
Internationale omgangsregeling	12	11
Toestemming voor vertrek	54	63
Toestemming voor vakantie	4851	5199
Geen toestemming voor vakantie	211	283
Geoorloofde overbrenging	12	16
Algemeen advies/informatie	150	155
116000	6	4

Tweedelijnszaken

Soort zaak	Aantal 2022	Aantal 2023
	630	696
Internationale kinderontvoering	188	173
Ontvoering binnen Koninkrijk	1	2
Binnenlandse ontvoering/omgang	12	15
Ontvoering door familie	4	2
Preventie*	265	276
Internationale omgangsregeling	40	61
Toestemming voor vertrek	66	93
Toestemming voor vakantie	0	2
Weerlegging van dreiging	4	3
Geen toestemming voor vakantie (complex)	14	23
Geoorloofde overbrenging	10	29
Algemeen advies/informatie	18	13
116000	11	4

*1 preventie zaak uit 2023 is uiteindelijk een internationale kinderontvoeringszaak geworden.

MEDIATION

Crossborder mediation is een waardevol instrument om ouders, in geval van een internationale kinderontvoering (IKO), onder begeleiding van deskundige mediators met elkaar in gesprek te laten gaan. Maar ook als het om een internationale familiezaak (NIKO) gaat, weten familierechtbanken, advocaten en ouders steeds vaker de weg naar het Mediation Bureau (MB) te vinden. Het doel van crossborder mediation is dat ouders overeenstemming bereiken over de hoofdverblijfplaats van het kind/ de kinderen en/of een omgangs-, contact- of zorgregeling treffen.

Waar het Mediation Bureau in 2023 opmerkte dat er in 2022, ten opzichte van 2021, een stijging was van het aantal NIKO-zaken met 45%, blijkt er in 2023 een stijging te zijn van maar liefst 70% ten opzichte van het jaar 2022. Het aantal NIKO verzoeken steeg van 20 naar 34.

Deze zaken hebben een uitermate belangrijke preventieve functie. Als ouders goede afspraken maken, kan een kinderontvoering voorkomen worden. NIKO-zaken worden thans niet gesubsidieerd door het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Op 29 maart 2023 heeft PvdA Tweede Kamerlid S. Mutluer hierover een motie ingediend.

Het Mediation Bureau blijft voortdurend in gesprek met de mediators, die aangesloten zijn bij het Mediation Bureau, om te kijken waar verbeteringen mogelijk zijn en om 'best practices' met elkaar te delen d.m.v. intervisie. Ook vinden er trainingen plaats voor de mediators. Deze gesprekken en trainingen vinden twee keer per jaar plaats tijdens de mediatorsbijeenkomsten.

In 2023 vonden deze bijeenkomsten plaats in juli en november.

"De impact van vroegkinderlijk trauma op het handelen van de mediator", was het onderwerp van gesprek tijdens de eerste bijeenkomst. De mediators werden tijdens dit gedeelte van de bijeenkomst meegenomen door M. Kuipers, MSc en I. de Jong, MSc (gedragsanalisten), in het begrijpen van effecten van trauma op de mentale en fysieke gezondheid en de invloed van trauma op gedragspatronen en behoeften. Het is essentieel om de basisbehoeften te herkennen, erkennen, begrijpen en vervullen bij een herstel van trauma en het bevorderen van het welzijn van een persoon. Dit kan helpen om effectiever te communiceren en een beter begrip te hebben voor zowel onszelf als anderen. De mediators deelden vervolgens ervaringen met elkaar over hoe om te gaan met stress en trauma in crossborder mediation.

In november 2023 waren S. Dijkstra, PhD en mr. I. Avontuur aanwezig. Deze najaarseditie stond in het teken van "Familierecht: Screening op (ex-) partnergeweld is essentieel". S. Dijkstra, expert in relationele veiligheid, gaf een presentatie over "Partnergeweld en het geweldspatroon van dwingende controle". Zij ging in op de patronen van partnergeweld en het samen met de mediators verkennen van deze geweldsdynamiek en relevante kernvragen.

I. Avontuur gaf een presentatie met als titel: "Huiselijk geweld is een schending van mensenrechten". Onderwerpen die onder andere aan bod kwamen waren: de totstandkoming van mensenrechten in het algemeen, huiselijk geweld in relatie tot het EVRM, het Verdrag van Istanbul, huiselijk geweld binnen Angelsaksisch familierecht en het criterium 'grave risk of harm', ingevolge artikel 13 sub b HKOV. Tijdens en na de presentaties werden er praktijkervaringen uitgewisseld.

Toelichting op de cijfers 2023 (zie overzicht 2023)

In 2023 zijn er in totaal 63 verzoeken tot crossborder mediation ontvangen. Dat is een stijging van 14,5% ten opzichte van het aantal aanvragen in 2022. Het betrof 29 verzoeken in een internationale kinderontvoeringszaak (IKO) en 34 verzoeken in overige zaken (NIKO). Het aantal IKO's is afgenomen met 17,14%. Waar er in 2022 35 IKO's binnenkwamen, waren dat er in 2023 6 minder. In 2023 zijn er van de 29 IKO's precies evenveel gestart als in 2022 (17 CBM's), maar er zijn slechts 12 zaken niet gestart, in vergelijking met 18 niet-gestarte IKO-zaken in 2022.

De verwachting is dat dit mede een positief gevolg is van het vruchtbare gesprek dat het Mediation Bureau eind 2022 samen met het Bureau Liaisonrechter internationale kindbescherming (BLIK), van de Rechtbank Den Haag, had. Het doel van deze bespreking was om het verschil tussen het aantal verzoeken en de daadwerkelijk gestarte mediations te verkleinen.

Van de 29 IKO-verzoeken tot crossborder mediation, zijn er 17 mediations gestart en 12 niet. Het Mediation Bureau heeft voor deze niet gestarte mediations, conform afspraak, een bijzondere curator geregeld voor de zaken waarin het kind ouder was dan drie jaar. Het Mediation Bureau heeft in 2023 17 keer een bijzondere curator geregeld. Gepubliceerde uitspraken in IKO-procedures waar een vaststellingsovereenkomst is overeengekomen, zijn inmiddels ook te vinden op de website van de Rechtspraak.

Van de 34 NIKO-verzoeken, zijn er 28 mediations gestart. In 6 gevallen kon de crossborder mediation niet worden gestart doordat een ouder zich terugtrok of de mediationovereenkomst niet ondertekende. Van de 28 mediations die van start gingen, bleken er 2 verzoeken na de intake met de mediator niet geschikt te zijn voor crossborder mediation.

Gezien de impact van het kindgesprek op de uitkomst van de mediation is het positief dat de stem (voor kinderen vanaf 3 jaar) van 37 kinderen is gehoord in 2023. Het ging hierbij om 19 kinderen in IKO-zaken en 28 kinderen in NIKO zaken.

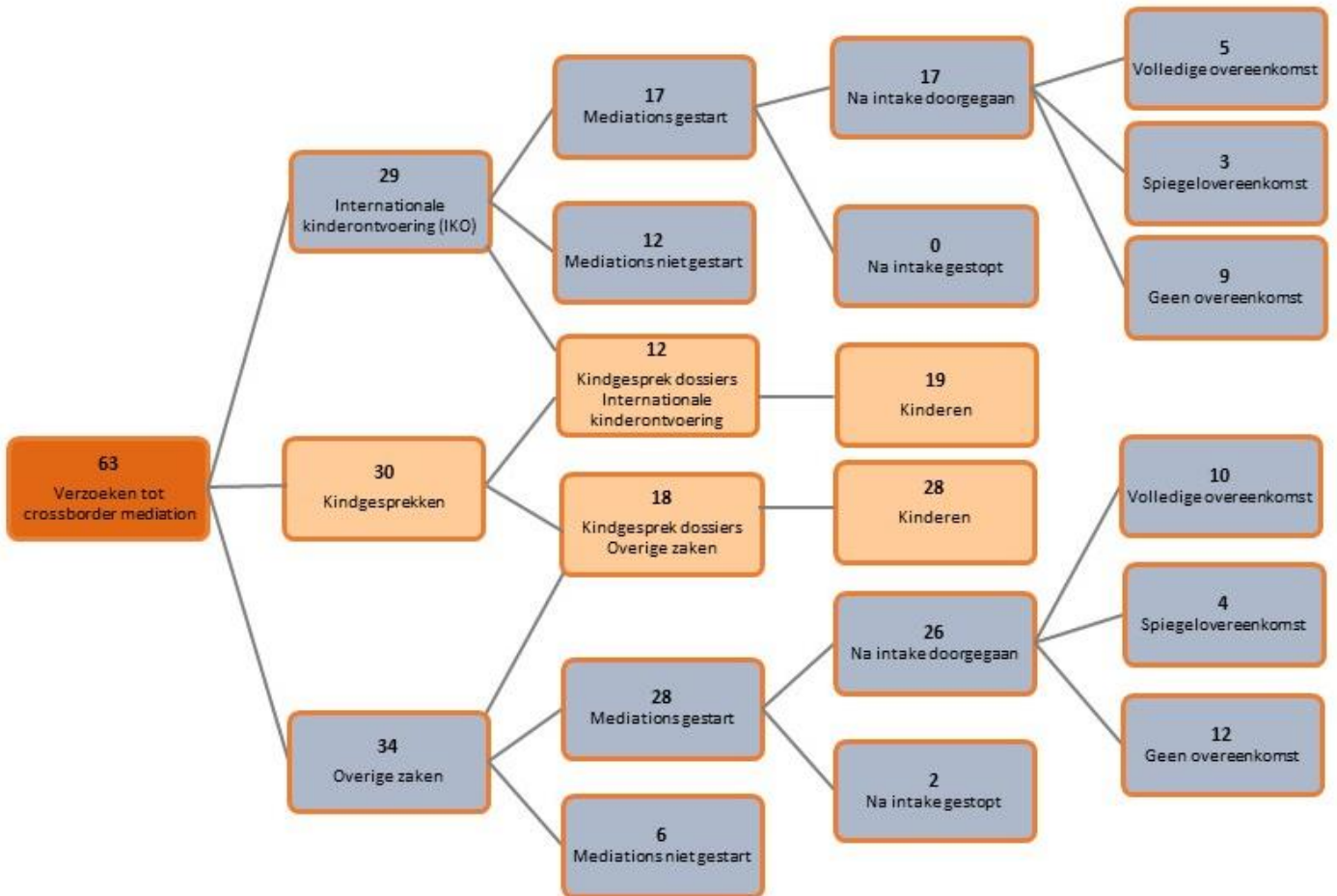
Van de 17 gestarte mediations in IKO-zaken, zijn er 9 mediations niet geslaagd en 8 mediations wel, 5 paar ouders kwamen tot een volledige overeenkomst en 3 paar ouders ondertekenden samen een spiegelovereenkomst.

Van de 28 gestarte mediations in NIKO-zaken, zijn er 14 mediations geslaagd met een volledige-dan wel een spiegelovereenkomst. 12 mediations zijn niet geslaagd.

De redenen waarom ouders er niet in slagen om tot een overeenkomst te komen zijn, net als in 2022, onder andere te wijten aan te hoog opgelopen emoties, die het voor ouders moeilijk maken om tot een oplossing te komen. Daarnaast spelen factoren als het diametraal tegenover elkaar staan van ouders, de invloed van familie en beïnvloeden vanuit advocaten om de overeenkomst niet te ondertekenen en verder te procederen een rol. In vergelijking met NIKO-zaken zijn IKO-zaken vaak al te fel geëscaleerd. Daarom is het van groot belang dat ouders in een vroeger stadium deelnemen aan crossborder mediation, omdat dit een uitermate belangrijke preventieve functie kan vervullen. Als ouders goede afspraken maken, kan een kinderontvoering worden voorkomen.

Het Mediation Bureau ziet een positieve stijging van het aantal geslaagde mediations bij zowel de IKO- als de NIKO-zaken. De slagingspercentages waren respectievelijk 51% in 2023, 38% in 2022 tegenover 37,5% in 2021.

Overzicht cijfers 2023

DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING

Als juridisch expertisecentrum is het essentieel om kennis en kunde op een hoog peil te blijven houden. Dit geldt zowel voor de medewerkers als de regiomedewerkers (vrijwilligers).

In 2023 gaven wij de deskundigheidsbevordering op verschillende manieren vorm. Sommige trainingen zijn op kantoor gegeven, andere zijn individueel gevolgd in verband met de specifieke interesse of specialisatie van een medewerker.

Op kantoor

- 18 april 2023: medewerkers van het Centrum IKO en het Mediation Bureau kregen een training over het geven van presentaties en hoe om te gaan met de media.
- 1 december 2023: een gezamenlijke training gesprekstechnieken is georganiseerd voor de medewerkers van het Centrum IKO, het Mediation Bureau en de regiomedewerkers (vrijwilligers).

Bijgewoonde lezingen/meetings

- 4 juli 2023: deelname aan een werkgroep over internationale kinderontvoering tijdens de 'General Assembly meeting' van Missing Children Europe (MCE) in Brussel.
- 14 september 2023: deelname aan het vFAS symposium "15 jaar ouderschapsplan: uitkomst of illusie?"
- 10 – 17 oktober 2023: als 'observer' deelgenomen aan de "Eighth Meeting of the Special Commission on the Practical Operation of the 1980 Child Abduction Convention and the 1996 Child Protection Convention" in Den Haag, georganiseerd door de Hague Conference on Private International Law (HCCH).
- 19 – 20 oktober 2023: Expert's Meeting met als thema: "Nurturing the 1980 Hague Convention" aan de University of Westminster, Londen. Op uitnodiging van prof. M. Freeman hebben verschillende experts nagepraat over de HCCH-conferentie. Het rapport van de meeting zal worden gepubliceerd in de Judges' Newsletter van de HCCH in het voorjaar van 2024.
- In november zijn medewerkers afgereisd naar:
 - o Malaga voor deelname aan het congres "International Child Abduction: the Hague Convention 1980. Global proposals from the Mediterranean" georganiseerd door ASIME (Asociación de Profesionales contra la Sustracción Internacional de Menores). Het congres vond plaats op 23 en 24 november 2023.
 - o Parijs voor deelname aan het congres "Enfants disparus en Europe pour une meilleure coopération des pays et numéros d'urgence 116000" georganiseerd door Missing Children Europe (MCE) and Enfants Disparus (France) op 30 november 2023.
- 24 november 2023: deelname aan het Mfn-congres "terugblik 2023: werken aan perspectief in tijden van onbehagen".

- 6 december 2023: deelgenomen aan het verhuiscongres georganiseerd door Edulaw, onder leiding van dagvoorzitter prof. mr. L. Coenraad.
- 7 december 2023: aanwezig op het Police Expert Network on Missing Persons Conference (PEN-MP) 2023, georganiseerd door Politie Nederland. Het PEN-MP congres is hét evenement voor politie-experts en betrokken organisaties om elkaar te ontmoeten, kennis en expertise te delen en met elkaar te praten over verbetering en versnelling van de opsporing van vermiste personen.

ALGEMENE VOORLICHTING

Het delen van expertise door middel van presentaties, trainingen, lezingen en werkbezoeken aan het Centrum IKO en het Mediation Bureau (MB) was ook in 2023 een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden van het Centrum IKO en het Mediation Bureau.

1. Werkbezoeken aan het Centrum IKO en het Mediation Bureau

In 2023 zijn er diverse werkbezoeken op kantoor geweest. Het doel hiervan is om inzicht te geven in de werkzaamheden van het Centrum IKO en het Mediation Bureau, om kennis te delen en om de samenwerking met externen te versterken.

In 2023 hebben de volgende werkbezoeken plaatsgevonden:

- 6 februari 2023: bezoek van PvdA Tweede Kamerlid S. Mutluer aan het Centrum IKO. S. Mutluer diende op 29 maart 2023 een motie in bij de Tweede Kamer betreffende de noodzaak voor het subsidiëren van mediations bij signalen van mogelijke kinderontvoering.
- 20 maart 2023: Rechter in opleiding op bezoek bij het Centrum IKO en het Mediation Bureau voor uitleg over het Haags Kinderontvoeringsverdrag (HKOV), Brussel II ter, preventie en crossborder mediation.
- 30 maart 2023: bezoek van de Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht luitenant-generaal F. van Sprang ter verbetering en versterking van de samenwerking tussen het Centrum IKO en de Koninklijke Marechaussee.
- 4 april 2023: bezoek van A. Ieven, Secretary General of Missing Children Europe en I. de Wit, Landelijk coördinator en teamleider van het Expertisecentrum Persoonsvermissingen (LOEP) van de Eenheid Landelijke Operaties en Expertises. Er is gesproken om de samenwerking op nationaal en Europees niveau op het gebied van preventie van internationale kinderontvoeringen te versterken en uit te bouwen, alsook om crossborder mediation in te zetten ter voorkoming van een internationale kinderontvoering.
- 6 juli 2023: bezoek van de Directie van het team Familie en Jeugd van het Ministerie van Justitie en Veiligheid en de Centrale autoriteit Internationale Kinderaangelegenheden.

2. Trainingen/ lezingen gegeven in het kader van preventie

- 23 februari 2023: workshop gegeven bij het Openbaar Ministerie Arrondissementsparket in Rotterdam betreffende zaken waarin de onttrekking van een minderjarige naar het buitenland een rol speelt en de keuze tussen de civielrechtelijke weg of strafrechtelijke weg bij internationale kinderontvoering.
- 14 maart 2023: cursus "Familierecht: Internationale Kinderontvoering" gegeven bij het Studiecentrum rechtspleging (SSR), het opleidingsinstituut van de Rechtspraak en het Openbaar Ministerie, voor de doelgroep: rechters, raadsheren en juridisch medewerkers werkzaam in de familiekamer en leden van de staande magistratuur die belast zijn of zullen worden met de behandeling van kinderontvoeringszaken en 'gewone' familie- en/of jeugdzaken met een internationale component. Daarnaast staat de cursus ook open voor o.m. familierecht-advocaten, medewerkers van de Raad voor de Kinderbescherming die zich (gaan) bezighouden met kinderontvoeringszaken en medewerkers van de Centrale autoriteit.
- 25 mei 2023: In het kader van het Preventie Project Justitie ter voorkoming van internationale kinderontvoering heeft het Centrum IKO samen met de politie een voorlichtingsfilm ontwikkeld om medewerkers van de politie attent te maken op signalen van een dreigende kinderontvoering. Dankzij de projectsubsidie van het Ministerie is deze film nu gemaakt. Tijdens de bijeenkomst op de Internationale Dag van het Vermiste kind heeft het Centrum IKO deze voorlichtingsfilm aangeboden aan de politie en is de film officieel in première gegaan.
- 11 juli 2023: Presentatie gegeven bij Internationaal Rechtshulp Centrum Noord-Holland van de politie in Haarlem over wat het Centrum IKO doet en wat het Centrum IKO en het IRC voor elkaar kunnen betekenen, zodat wij de samenwerking kunnen optimaliseren
- 24-25 oktober 2023: Deze IKO-dagen zijn georganiseerd door het LOEP (Landelijk (O) expertise team persoonsvermissingen) van de Politie Nederland met als doel dat de netwerken in het werkveld zich aan elkaar presenteren en elkaar gaan ontmoeten. Het Centrum IKO heeft samen met het Openbaar Ministerie uit Rotterdam en de Centrale autoriteit een presentatie gegeven over het Haags Kinderontvoeringsverdrag en het herkennen van de signalen ter voorkoming van een (dreigende) internationale kinderontvoering.
- 27 November 2023: werkcollege gegeven door de medewerkers van het Centrum IKO aan studenten van de Master Jeugdrecht aan de Universiteit Leiden.

Deze activiteiten tonen de betrokkenheid en inzet van het Centrum IKO bij preventie, kennisdeling en samenwerking met verschillende organisaties en instanties

3. Scholing van Internationale Kinderontvoeringsadvocaten

Samen met D.I.A.L., de vereniging van kinderonvoeringsadvocaten, heeft het Centrum IKO drie advocatenbijeenkomsten georganiseerd.

- 4 mei 2023: presentatie gegeven door dr. K. Niethammer-Jürgens.
Thema: "Safe Return" - De mogelijkheid om afspraken te maken over de voorwaarden waaronder een kind terugkeert naar het land van herkomst, ook bekend als de "undertakings".
- 7 juli 2023: jaarlijkse jurisprudentiebijeenkomst door prof. mr. dr. I. Sumner.
Bespreking van de recente jurisprudentie op het gebied van internationale kinderonvoeringszaken.
- 29 september 2023: Workshop over het BIC - model en het belang van het kind in internationale kinderonvoeringszaken en zaken met betrekking tot internationale verhuizing. Sprekers waren mr. P. Montanus en dr. E. Zijlstra.

Deze bijeenkomsten illustreren de voortdurende inspanningen van het Centrum IKO om samen te werken met advocaten en juridische professionals, en om belangrijke onderwerpen en ontwikkelingen op het gebied van internationale kinderonvoering te bespreken en te delen.

4. IKO-lezing

Op 11 december 2023 vond de IKO-lezing plaats onder leiding van voorzitter prof. mr. F. Ibili. Demissionair minister voor Rechtsbescherming, Franc Weerwind, opende de IKO-lezing met de aankondiging van de oprichting van een bijzondere leerstoel. Het doel hiervan is om een wetenschappelijke basis te bieden voor het werk van diverse professionals met expertise op het gebied van internationale kinderonvoering.

De IKO-lezing bood een interessante mix van plenaire lezingen door drs. A. van Teijlingen, rechter mr. A. Olland en prof. M. Freeman, PhD, afgewisseld met workshops waarin werd ingezoomd op de werkwijzen van de politie, de rol van de Raad voor de Kinderbescherming en de ontwikkeling van de Gezag -module en het toestemmingsformulier 'reizen met minderjarigen'.

Een belangrijk doel van deze IKO-lezing is het delen van expertise en het verspreiden van kennis onder professionals en geïnteresseerden die te maken hebben met internationale kinderonvoering.

De middag werd als leerzaam ervaren met een goede opkomst, mede dankzij de samenwerking met de Centrale autoriteit Internationale Kinderaangelegenheden en de Directie Jeugd, Familie en aanpak Criminaliteitsfenomenen van het Ministerie van Justitie en Veiligheid.

5. Bijzondere Leerstoel

Het afgelopen jaar heeft het Centrum IKO deelgenomen aan meerdere overleggen omtrent het instellen van een bijzondere leerstoel.

Deze overleggen zijn mede naar aanleiding van de toezegging van de minister voor Rechtsbescherming in het Tweede Kamer commissie debat d.d. 22 maart 2023 om de mogelijkheid te verkennen voor het instellen van een leerstoel internationale kinderontvoering.

De doelstelling van deze leerstoel is om een wetenschappelijke borging te bieden voor het werk van de verschillende professionals die deskundig zijn op het gebied van internationale kinderontvoering (Centrum IKO, Ca, mediators, politie, advocatuur, rechterlijke macht etc.). Deze wetenschappelijke borging voor het werk rondom internationale kinderontvoering (IKO) ontbreekt tot op heden. Slechts op enkele universiteiten wordt (een aspect van) het onderwerp internationale kinderontvoering behandeld.

In nauwe samenwerking met het Centrum Internationale Kinderontvoering (CIKO) en verschillende universiteiten is het afgelopen jaar onderzocht op welke manier een bijzondere leerstoel een brug kan slaan tussen de wetenschap en de uitvoeringspraktijk. Naar aanleiding van deze verkenning heeft de minister voor Rechtsbescherming tijdens de IKO-lezing van 11 december jl. aangekondigd dat er in 2024 een bijzondere leerstoel internationale kinderontvoering zal worden ingericht.

6. Preventie Project Veilig Thuis

Bij de implementatie van ons preventieproject voor professionals, waaronder de politie, rechters, Raad voor de Kinderbescherming, onderwijs, jeugdzorg en de KMar, rees de vraag hoe verder te handelen nadat een kinderontvoering was voorkomen. Wie kan vervolgstappen ondernemen? Zodoende kwam Veilig Thuis in beeld. In lijn met onze eerste preventieprojecten is het Centrum IKO in 2023 een samenwerking met Veilig Thuis aangegaan.

Bij de opstart van het Preventietraject Veilig Thuis is in 2023 in eerste instantie contact gelegd met Samen Veilig Midden-Nederland, waarna ook andere organisaties zijn betrokken. Samen met hen is stapsgewijs onderzocht welke problematiek en hulpvragen binnen de organisaties aanwezig zijn en hoe Centrum IKO kan bijdragen aan de ondersteuning van hun praktijk met betrekking tot het voorkomen van internationale kinderontvoeringen.

Veilig Thuis heeft aangegeven dat er veel verloop is onder het personeel, wat het minder zinvol maakt om individuele personen te trainen. In 2024 zullen wij samen met Veilig Thuis werken aan een gezamenlijk product (bijvoorbeeld een film, e-learning, enz.) om het preventieproject duurzaam en effectief te borgen binnen Veilig Thuis.

7. SIS -werkgroep (Schengen Information Center)

Sinds 7 maart 2023 is het technisch mogelijk om ook in het geval van een dreiging van een internationale kinderontvoering een signalering te laten uitgaan, de zogenaamde preventieve signalering op grond van de Schengenverordening. Dit kan als er sprake is van een concreet en aanwijsbaar risico. De werkgroep SIS bestaat uit leden van de betrokken ketenpartners en komt enkele malen per jaar bijeen om gezamenlijk de werkwijze met betrekking tot deze nieuwe signalering vorm te geven.

De rol van het Centrum IKO omvat onder andere het verstrekken van advies over het creëren van bewustzijn rond internationale kinderontvoering en de interactie tussen civiel en strafrecht. Ze zijn ook verantwoordelijk voor het herkennen van situaties en signalen van dreiging en voor de analyse en interpretatie van deze signalen volgens de eerder ontwikkelde trainingsmethode ASSAA in het kader van het preventieproject. In 2024 zal de SIS-werkgroep haar werkzaamheden voortzetten.

8. Voor het grote publiek

- Vakantiebeurs: van 12 tot en met 15 januari 2023 heeft het Centrum IKO in samenwerking met Buitenlandse Zaken, de Douane en GGD Reïsvaccinaties deelgenomen aan de vakantiebeurs onder de overheidskoepel "Wijs op reis". 65.000 personen hebben de beurs bezocht. Ondanks de noodzaak van een publiekscampagne heeft het Centrum IKO besloten om in de toekomst niet langer deel te nemen aan de vakantiebeurs. Deze beslissing is genomen vanwege de aanzienlijke tijdsinvestering die het van de medewerkers vereist.
- Nieuw toestemmingsformulier voor het reizen met minderjarigen: in 2023 hebben de medewerkers van het Centrum IKO in samenwerking met de KMar, de Centrale autoriteit Internationale Kinderaangelegenheden en de Ketenregie van het project "Registratie en ontsluiten gezag informatie" van het Ministerie van Justitie en Veiligheid maandelijks samengewerkt in een werkgroep. Het doel van deze samenwerking was om het toestemmingsformulier zowel cliëntvriendelijker als fraudebestendiger te maken.
Het vernieuwde toestemmingsformulier, dat beschikbaar is sinds 6 december 2023 en is te vinden op de websites van de Rijksoverheid en het Centrum IKO, dient als instrument om de grenspassage te vergemakkelijken en heeft als primair doel internationale kinderontvoering te voorkomen. Het nieuwe toestemmingsformulier is een herziening die gericht is op gebruiksgemak en duidelijkheid voor de gebruikers ervan.
De participatie in deze werkgroep zal ook in 2024 worden voortgezet. Er wordt tevens gewerkt aan de mogelijkheid om het gezag of de toestemming voor reizen digitaal aantoonbaar te maken in de nabije toekomst.

Bezoek Tweede Kamerlid Mutluer

Rechtsers in opleiding

Bezoek Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht luitenant-generaal Frank van Sprang

Studiecentrum rechtspleging (SSR)

Werkcollege Master Jeugdrecht Universiteit Leiden

IKO lezing

Vakantiebeurs

Voorlichtingsfilm politie